

Передплата
 за «РУСЛАНА» всього: з Австрії:
 на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 за чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 1-70 кор.
За границею:
 на цілий рік: зі щоденною
 виставкою 7 доларів, або 12
 рублів; з виставкою двічі
 в тижні 5½ долара, або 10
 рублів; з виставкою що субо-
 ти 4½ долара, або 9 рублів.
 Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і зіра руска.» — З Русланових псалмів М. Шапкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. по полудні.
 Редакція, адміністрація, і експедиція «Руслана» при ул. Осоловських ч. II. партер (Фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсманна.
 Рукописи зертває ся лише на попереднє застереженє.
 Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошенє звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довенєя по 30 сот. від стрічки.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Межвусобиця в соціалістичнім таборі.

(X) Цілими роками держав ся кріпко соціалістичний велитень, зложений із зорганізованих стотисячних соціалістичних спілок. Соціалдемократи уміли вельми зручно перед світлом закривати всякі домашні суперечки, незгоди і розломи і виступати яко величезна зєдинена маса інтернаціональна. Аж ось прийшов час і на соціалдемократів, найшов ся товариш Немец, котрий неначе лютий борвій внїс чеський сепаратизм в соціалістичний табор і захитав цілою величезною будівлею неначе якоюсь хаткою зложеною з карт.

Ческе соціалістичне сторонництво утворило ся в половині 90-их років минулого столїтя, а з того часу чеський націоналізм почав підгризати підвалини соціалістичної твердині. В Празі почало ся се з утворенєм чеської спілкової комісії а протягом кільканадцяти літ чеський сепаратизм розсадив соціалістичні епілки. Вже на міжнародних зїздах в Амстердамі і в Штутгарті жалували ся соціалісти на чеських сепаратистів, а чеські товариші на австрійських централістів. Спілки робили нишком значні уступки, щоби лише удержати єдність і не доводити до розладу. Одначе все показало ся безуспішним. Тоді голова австр. соціалістів др. Адлер виправив ся на зїзд до Копенгаги і там осуджено поступованє тов. Немеца. Однак сей не дав ся збити з пантелику, вернув до Чех і тут споминами про

Гуса і бій під Білою Герою єднав собі товаришів і вивовів війну австрійским централістам.

В таких обставинах зібрав ся недавно в робітничім домі на Фаворітен у Відні 6-ий зїзд соціалістичних спілок і три дні радив над положенєм, витвореним сепаратистами. Але се не був зїзд самих провідників соціалістичних, але віче соціалістичних робітників витворчих і варстатових. Тов. Флоріян, відпоручник з Берна і інші заявили, що они не хотїли вислати ніякого товариша, занятого в партії.

Тут отже промовляли не вишколені в промовах і в промовчуваню соціалістичні проводирі, але самі робітники і тому їх промови і погляди мають тим більшу вагу. Они з досадою розпанахали злудну покривку, за якою скривала ся ніби то зєдинена соціалдемократія, а представили її в цілій дійсній наготі. Показав ся тепер повний розлом серед спілок ткацких, гірничих, мулярських, шевських, кравецьких і т. п., котрі потратили десятки тисяч прихильників. Ческим членам признано серед спілок далекоюяглу автономію, однак се нічого не помогло, бо чеські сепаратисти з підмогою спілкових фондів і часовисий потворили окремі організації.

Соціалдемократія все величала ся силою своїх засад і багато числила на свою партію, котра має одноцілу і спільну програму, на основі котрої полагаджє ся всякі найтрудніші питання. Нераз вказувано на соціалдемократичний союз в австр. держ.

радї і ставлено єго взірцем достойним наслідования, як можна розвязати народностне питанє. Глузовано з усіх горожанських сторонництв яко безглузких, що не уміють собі поради з народностною справою. Якийсь час справді здавало ся, що серед того парламентарного союзу соціалістичного панує мир і тишина, однак приложенє тих самих засад до спілок, сеї підвалини партії, довело до розлому і розстрою майже всіх організацій.

Скоро соціалістичні проводирі почули свою неміч супроти чеських сепаратистичних змагань, зрекли ся єдності і сили в спілках, а намагали ся запобігти розстроєви і розломови признанєм автономії. Проводирі не мали відваги виступати рішучо проти сепаратистів, щоби перед світлом не виявляти внутрішньої межвусобиці і немочи.

Щоби не виявляти сего розстрою перед світлом, не скликувано вже партійних зїздів. Один будівничий робітник на зїзді на Фаворітен заявив, що їх спілка протягом трох років з 8.000 членів втратила 3.000. І ми і сепаратисти не мають членів, жалував ся він, а присутні притакнули, що всюди є так само. Так само відпоручник Бенеш з Требіча заявив, що єго організація числила колись 1900 членів, а тепер централістична має 80, а сепаратисти 35, інші знов, що відпали, остають байдужними. Майже всі відпоручники вказували на се, що сей сепаратистичний рух доведе до розбиття партії.

Відпоручник Халюпка з Берна висловив погляд, що Чехам не розходить ся о

Вечері над Леманом.

Написав о. Маріян Моравський, з дозволу видавця переложив о. Іван Плавок.

(Дальше).

Священник. Я держу з вами і припускаю, що чим хто більше над Євангелиєм розважав би, то більше знайшов би таких слів Христа, очевидно божественних. До них зачислю також, — що може вас здивує — твердженє власної божественности. Треба знати, що є нескінченна різниця між таким твердженєм супроти поган, а таким супроти монотеїстичних Жидів. Серед поган лучали ся одурені самовладством володарі, що уважали себе богами. Було то богохульством і нерозумом, що єще якое можна було се стерпіти, бо бути богом в понятю поган, значило, бути лише одним з многих богів, троха висшым від людей. Але супроти Жидів, що були монотеїстами, що розуміли Бога так, як ми, яко Сотворителя безмірно совершенного, научати, що хтось є Богом, жадати для себе Божої чести — се щось так дивного, нескінченно великого, що ніяким способом не дасть ся подумати, щоби простий чоловік на то відважив ся... був такий гордий... мав таку сьмілість. Аж мурашки переходять, як погадати собі о чімсь так страшнім.

Семіонов. Простіть, на сій точці закладаю протест. Чим був Христос, того не знаю. Одно певне, що не був єством нашої мри. Не сумніваю ся також, що мав якусь надприродну

силу, що єї уживав для добра суспільности. Однак мимо того, не впевняв про себе, що є Богом.

Священник. О, так то ви читаете Євангелиє, панове новохристияни, толстоїсти е tutti quanti! Вибираєте з него моральні науки, що мають привілей, що вам подобають ся; а якое не умієте помічати догми, котра займає в нїм величезне місце, що стоїть в нїм яко підвалина цілої будівлі, яко кістний устрій того організму. Христос часто учить о любови — правді; але ще частійше домагає ся віри і о ній учить. Особливо що до свого Божества то Христос говорить майже що не на кожній картці Євангелия, до учеників до народа, до фарисєїв. А як до них говорять? — найбільше зрозумілим способом, який лише може бути. Може хотїли би ми, щоби їм сказав: Я єсьм Богом? Але подумаймо, що стало би ся, як би сим розпочав. То слово було би заслїплює як блиск полудневого сонця просто в слабї очі; а кожний слухач мусїв би їх лихо розуміти. Погани, що також часом прислухували ся бесїдам Христа, розуміли би, що уважає себе за одного з многих божків; а Жиди, монотеїсти, мусїли би зрозуміти, що той чоловік заперечує єдинство Бога, а дуже богохулить Найвисшому єству, що царює в небі.

Тож Христос недостижимо мудро представляє ту правду поступенно і як би по части, зазначуючи в такий спосіб своє відношенє до знаного вже слухачам небесного Отця, щоби зрозуміли, що Він не відбирає Отця божества, ні другого божества собі не приписує, лише то само, що має Отець і що єму удїляє предвічним родженєм. Тож наперед все себе називає Сином того Отця, Сином Бога. Тої назви могли

зразу не дуже так глибоко зрозуміти, бо в Письмі сьв. праведні зовуть ся Божими дїтьми; але не за довго мусїли запримітити, що він не в тім моральнім значіню, але в якімсь иншім, собі питомім, реальнім значіню, називає себе Божим Сином. Вперед було се для Жидів нечуваною річею — нема на се одного приміру в цілім Письмі, — щоби поодинокю особою, инша від Христа, була названою Божим Сином; що иншого в числі многих: вже то одно вказує монотеїстам, що значінє є переносне. А дальше, хотїя Христос часто говорить о своїм синівстві і часто о нашім, то однак ніколи не підтягає під одну спільну назву свого і нашого відношенє до Отця і говорить часто: „Отче мій“, як також „Отець ваш“ — а ніколи: „Отче наш“; говорить: „будьте синами Отця вашого“, ніколи: ми є синами; — бо ті два синівства берє в зовсім иншій значіню.

Miss Willson. А однак мовить в молитві: „Отче наш“.

Священник. Не мовить сего спільно з нами, лише приказує нам так говорити: „А ви так будете молити ся: Отче наш“. Досить, що спосіб, яким Христос відрізняв і характеризував своє синівство Боже, мусїв бути дуже поглядний, коли питаєте в Євангелию, що „длятого старали ся Жиди єго убити, що називав Бога своїм Отцем, рівнаючи ся з Богом“.

Легоу. Могло се бути непорозумінє.

(Дальше буде).

народну автономію, а доказом сего є об- ставина, що спілка цегольних робітників в Празі має також німецьких членів, німецькі часописи і друки. Сепаратисти в дійсности не вдоволяють ся самими спілками заводо- вими, а втискають ся уже до центральної комісії, до кас хорих, а останними днями позакладали навіть власні споживні спілки. Політична організація соція- лістична в Австрії тепер національно роз- ділена, спілкові центральні союзи борють ся о ествовање, в товариських і соціально-полі- тичних організаціях проявляє ся розлад і розстрій, так що тепер уже не може бути мови про зєдинену соціалдемократичну партію.

Соціалдемократія сподівала ся з під- могою зїзду спілкових представників дійти до полагоди межюсобиці. А що ухвали ко- пенгагського зїзду не помогли нічого, отже намагали ся дійти до порозуміння з підмо- гою уступок.

Віденська спілкова комісія предложила резолюцію, в якій зрекала ся єдності і спільности організації з услівєм, що сепаратисти згодять ся, щоби бодай боротьба о заплати була ведена спільно а так само, щоби спільно орудувано страйковими каса- ми. Они взивали здачі сепаратистів або за- повідали боротьбу на ножі. Три дні тривали наради, а відтак, щоби не дізнати пораже- ня, уступила комісія хоч з журбою о до- лю австр. соціалдемократії на случай бо- ротьби. Так отже дійшло до межю- усьобиці в соціалдемократії.

На зїзді відзивали ся робітники з гір- кими і різкими докорами проти соціалі- стичних редакторів і секретарів, вказувано на се, що там нема розладу, де є якась користь а тільки найубошні з убогих при- неволені до розлому. В останнім числі ча- сописи „Капрі“ вказує тов. Бравн на се, що проводирі соціалістичні ведуть и н ш е ж и т в е, як робітники, що видають багато на строї, на готелі, на зверхню репрезен- тацію, що намагають ся станути на рівній стопі з міністрами. Соціалістичні робітники глядять косим оком на промислові підпри- ємства своїх проводирів, на їх величаві відлі, на спортові забави, лови і інші павь- ські забави, і тратять віру в їх безкорисність. Тепер починає ся на соціалдемократії про- являти ся сила немезиди, а останній зїзд соціалістичних спілок був страшним виде- вищем розладу, розстрою і межюсобиці в соціалістичнім таборі.

Допись з Парани.

(Народні діячі серед бразилійської Русі).
(Конець).

Гріхів Ваших Вам мало, а ще берете на свою душу гріхи, які повинні брат Ваш сьвящен- ник, але і брат по крові?

Знав і знає п. Стефан, що оо. Василяни, яко одинокі сьвященники рускі в Парані, мають вплив на нарід. Щоби се спинити і відірвати нарід від них, редагував „Зорю“ від р. 1906. „Зорі“ ужив п. Стефан яко середник до підбу- рення народу против оо. Василян а радше проти всего сьвященства.

Доки не поміщував статей против оо. Ва- силян „Зоря“ йшла і нарід одушевляв ся пер- шою часописею рускою в Парані. Скоро тільки в перших числах показала ся їдъ безвірства, злости і кльоацких клевет, число передплатників маліло і поволі поволі, „Зоря“ згасла.

Хтож винен, що „Зоря“ упала? Оо. Васи- ляни винні! говорив п. Стефан. Не оо. Василя- ни, але сам пан Стефан винен, що такі клевети поміщував на вімім папери, що нарід читаючи, сказав одною мислею: „Се не просьвітна часо- пись, се личні ненависти п. Стефана против оо. Василян“.

„Зоря“ впала минувшого літа. Майже пів року не було рускої часописи в Парані, доперва, коли приїхав п. Клим Гутковський взяв ся до редагованя нової часописи „Прапора“. І щож? П. Клим Гутковський, укінчений технік, людина

інтелігентна, а що в его голові більше розуму, як у Вас всіх панів від „Зорі“, се річ ясна, бо з під его пера не вийде щось подібного, щоби так понижало людске достоїнство, як п. Стефан, котрий тим упивав ся і любовав ся.

Коли вийшов „Прапор“ — почались крики противної партії під проводом п. Петрицького. Се редагують Василяни! Се „Місіонар“ а не часопись! „Прапор“ редагує п. Клим Гутковський а видає комітет печатні. Оо. Василяни до „Пра- пору“ не мішають ся, хиба о стілько, о скілько патриотами рускому повинно ходити о руску ча- сопись.

Коли явив ся „Прапор“, — панове з табору противного задумали дібрати всіх сил своїх по- слідних, щоби на дальше нарід розбивати і ви- давати „Зорю“. „Зоря“ справді появилась 15. липня с. р., але що вже від першого числа всі стовпці свої заповняє знов радикалізмом і нена- вистію против оо. Василян, пишучи клевети і підкопуючи їх повагу, нема надії, щоби довго ествувала! Редактор „Зорі“ під нивішню пору є п. Кульчицький, що приїхавши в Бразилію, ді- став приміщенє у оо. Василян в Прудентополіє. Але що хорував часто на відразу до горячих нашітків, оо. Василяни радили — а радше сам пізнав куди двері і одного дня втік з монастиря, завстидавшись своїх діл — і постелі, котру пе- ребирали хлопці!

Зате відплачує ся він їм нині так, що нема числа, де би не згадав щось против оо. Василян. І мимоволі приходиться гадка, о чім писала би „Зоря“, коли би оо. Василян не було в Парані?

Випадок сумний, який саме мав місце 25. серпня с. р. є причиною сего роздору народного, котрий впровадив в житє п. Стефан, загриваючи нарід, щоби на Ріо Клярю монаха не було!

Вже від 4 літ, від смерти о. Нікона Роз- дольського, парохом кольонії Ріо Клярю є о. Сім- ків Ч. С. В. О. Се від початку так не подобалось п. Петрицькому, що его првклонники уряджували серед ночі коло хати різні напасти, страшили стріляли, грозили смертю! Се все стреміло до сего, щоби о. Сімкова усунути, а радше, щоби сам покинув Ріо Клярю, хос сих панів не вдово- лить ані сьвітський сьвященик ані монах, бо се люди, гніль суспільности, від котрих бл. п. о. Роздольський (хоч сьвітський) досить натерпів ся Тепер в місяці серпня, коли о. Сімків захорів, гадувались панове з „Зорі“ (так їх назву), що не стане монаха! Коли однак побачили, що на заступство приїхав о. Криницький, постановили сего убити, думаючи собі: тамтой слабій, сего убємо і монаха нога не стане на вільній, гріш- ній, запущеній, без Бога землі Ріо-Клярській.

Сумні обставини! Може коли зміняться ся, але поки що суспільність руска в Галичині, що займає ся долею переселенців, повинна знати, що безвірство і радикалізм народова освіти не дасть, а тільки розібе на згубні партії, а наслідок сего є такий, як в Бразилії між Паранськи- ми переселенцями. X.

Огляд часописий.

(Ювілей проф. Миколая Сумцова і Дмитра Бага- лія. Голос кївської „Ради“ про се українське сьвято. Як треба шанувати своїх діячів).

На Україні в ряди-годи при всіх невідрад- них обставинах блисне деколи ясний промінь сонця, що й там стане веселіший сьвіт. Такою хвилиною відрадною є подвійне сьвято сего мі- сяця ювілей двох українських професорів і гро- мадських діячів М. Сумцова і Д. Багалія. І ми з свого боку прилучаємо ся до сих бажань, які до них звертає вся Україна Русь, щоби ще дов- го в повній силі могли трудити ся для добра України і для української науки. Тут подаємо голос кївської „Ради“, котра не пропусає хвилі ніякої, де годить ся зазначити заслуги громад- ских діячів і письменників.

Два ювілей.

На жовтень сього року припадає два ви- значних ювілей професорів харківського універ- ситету, а саме 35 років наукової та громадської праці проф. історії русского письменства Мико- ли Федоровича Сумцова*) та 30 років такоїж праці проф. рускої історії Дмитра Івановича Багалія**).

Вони обидва талановиті, надзвичайно пра- цьовиті люде, дали чимало поважних наукових

праць і були видатними громадськими діячами, а до того ще наукові праці обох ювілятів в біль- шій часті присьвячені історії, культурі та пи- сьменству України. Через те обидва ювілей становлять видатне явище громадского житя і уримушють докладнійше зупинити ся над ними.

М. Ф. Сумцов походить з дворян харків- скої губ. Він учив ся в харківській гімназії і харківському університеті, тут же готував ся на професора і тут же працює увесь свій вік. Вже для першої своєї поважно наукової праці (докт дисертація) проф. Сумцов бере діячів україн- ської культури Галатовского та Барановича, а далі присьвячує Україні чимало наукових розві- док, статей та заміток. Важніші з тих его праць — се згадані вище розвідки про діячів української культури та письменства 17 в. — Лазаря Барановича, Йоанкія Галатовского та ще Інокентія Гізеля. З симиж працями щільно сполучені его заводові студії про змаганя за календар у 17 в. (перекладені на серб. мову) та досліди про Річ Мелешку, про Івана Вишеньско- го та про Станіслава Оріховского. З поля у- країнської етнографії та фольклору видатні праці про „Культурныя переживанія“, про пи- санки, про апокрифи, з історії легенд та з істо- рії деяких тем у піснях. Досить коштовного ма- теріялу з поля українознавства є в его акаде- мічній рецензії на „Сборникъ бѣлорусскихъ пѣсень Романова“.

Бувши головою історично-філологічного товариства при харківському універс., Сумцов до- помагав студиям его членів на полі місцевої історії, археології та культури. В р. 1900-му він сам, бажаючи дослідити побут харківських селян, обїхав охтирський повіт, після чого видав книжку „Очерки народнаго быта“. Під час сеї подорожі він зібрав чимало цікавих річій, що відносять ся до побуту людности, які вкупі з річа- ми, зібраними проф. Красновим в харківському повіті та П. Родаковою в старобільському повіті й по Катеринославщині, поклали початок етно- графічному музеєви харківського ун—ту. Той му- зей, упорядкований Сумцовим, має вже до 2 тис. річій і став корисним закладом для наукових студій. Сумцов же поклав початок педагогічно- му виділови при іст. філ. т—ві; він чимало літ працює в міській думі, як гласний і голова шкіль- ної комісії.

Він не дурав ся і популярної літератури та написав книжочки, як закріплити яри й про шкідливі забобони. За наукові праці Сумцов має 3 зол. медалі від Академії Наук і обраний чле- ном багатьох наукових товариств. Особливож мусимо зазначити его працю як українського громадянина.

В р. 1905 він був головою тої університет- ської комісії, що по загаду міністерства внутрі- шніх справ, мусіла розглянути питання про ска- сованє цензурних заборон, що тяжили над укра- їнським словом від 1863 та 1876 р. р. і в сво- єму докладі, що був потім прийнятий професор- ською радою й поданий міністрови, висловив ся за повну волю українського слова в письменстві, на сцені і в школі.

В оборону волі українського слова він ви- ступав ще з докладними статями в часописях „Русь. Вѣд.“ та „Юж. Край“.

Корисна наукова та громадска праця Сум- цова була добре зазначена ще підчас 30-літя его праці в жовтні 1905 р., а іст.-філ. т-во ви- дало на его честь 18-у свою збірку „Помана“, до котрої дали статі коло 50 авторів, в тому числі дехто з Поляків і Чехів та галицких і ро- сийських Українців. Ся збірка досить добре сьвід- чить про значінє праці проф. Сумцова й відно- шене до неї громадянства і діячів науки. Але від того часу є нові учинки ювілята, що мусять бути записані в літопись его наукової й громад- ської діяльности української.

Визвольний рух 1905—6 рр. зворушив і у- країнське громадянство, що почало тоді дома- гати ся волі слова української школи та катедр українознавства по університетах. Проф. Сумцов був одним з тих піонерів, що не обмежуючись теоретичним трактованєм сього питання, спробу- вав реально виконати бажаня українського гро-

*) 2-го (16. н. с.) жовтня.

**) 6-го жовтня (20. н. ст.).

НОВИНИ.

мадянства що до університетської науки. За згодою факультета та професорської ради, він розпочав в у—ті курс українського письменства, викладаючи его двома мовами, російською й українською.

Останні виклади збирали в аудиторію не тільки чимало студентів усіх факультетів, а ще й досить харківського громадянства, й робили цілу епоху в життю університетів на Україні. Лекції читано ціле осіннє півріччя, поки їх не припинило міністерство освіти.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Заграниця.

Перське правительство дало вже відповідь на англійську ноту. В сій відповіді вказано на поліпшене відношення за нового правління. Хоч перське правительство порушило справу 10-процент. підвищення мит в звязку з задуманою позичкою, то не може оно ніяк дозволити на прийаву британських офіцерів в краю. Дальше піднесено у відповіді загальний розвиток торгівлі, супроти чого чужосторонні купці не мають права нарікати.

Віденська Reichspost подала в недільнім числі цікаву передовицю, в якій виказує, що поділ Персії між Англією і Росією буде мати незвичайний вплив на міжнародну політично-економічну рівновагу, що з азіяського питання може стати ся подія європейським питанням. Німеччина не може бути рівнодушною на поділ Персії з огляду на свої інтереси в тім краю і Багдадську залізницю, колиб побереже Перського заливу і нутро краю дістало ся в британські руки. Всеж таки моглаб Німеччина вдоволювати ся теоретичним задоволенням „ствертих дверей“ навіть в разі поділу Персії. Властиво найбільше шкоди приніс би він Туреччині, яку окружалаб зі сходу Росія і Англія. Туреччина приневоленаб була установити нову стратегічну лінію на сході, через що ослабилаб свій фронт в Європі. Туреччина відбита від решти мусульманського світа булаб помалу призначена на загіладу, а о се ходить власне Росії, яка вважає ключем своєї заграничної політики води Босфору.

Від хвилі португальської революції зухвалість іспанських революціоністів зросла непомірно. На засіданню іспанського конгресу зажадали републиканці видачі мнених листів Феррера, які він мав писати перед страченням, а котрі не дійшли до рук адресатів. Каналехас заявив, що він таких листів не має. Рівнож заперечив Каналехас вісти, начеб то Іспанія мала замір нових придбань в області Ріфу. Мамо сего заперечення є одначе певним, що Іспанія згромадила в області Ріфу більше як 30.000 людей. Іспанія веде іменно переговори з представником магцену (мароканського парламенту) в справі відшкодованя за мелійський похід. Колиб отже переговори не випали по мысли Іспанії, то здає ся задумує она відбити собі се дорогою нових заборів.

На порученє кардинала — секретаря стану Меррі дель Валя відіхав з Лісбони нунцій Тонті. В Лісбоні остав наразі другий секретар нунціатури, але не яко справник, лиш для охорони архіву нунціатури. Після ноти Ватикану не означає се одначе, що Ватикан звиває в Лісбоні нунціатуру.

Португальський поручник Естеву, який товаришив королевій-бабці Марії Пії на вигнанє, оповідав одному з редакторів Giornale d'Italia, що утеча короля не була соромна, бо запродали его просто власні міністри. І так міністер-предсідник Тексейра поручив королеви, щоби удав ся до Каскаес, де мав станути на чолі вірних собі військ. Але в Каскаес не найшов король ні одного приятеля, — а в пристани ждав яхт „Амелія“.

Просимо відхобити передплату.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Карпа; римо-кат.: Лукияна. — В четвер: руско-кат.: Параскеви; римо-кат.: Савина муч.

— **В справі рускої дух. семінарії у Львові** появили ся в Gazet-i kościelnej і в неприхильні вісти про невідане питомця спійманого дня 1. липця з револьвером на університеті та що іспити питомців випали лихо. У відповідь на то містить Przegląd отсе спростованє надісланє ему ректором духовної семінарії: З огляду на різкі чутки про неурядки в рускій семінарії, подані устно і напечатані в одній з тутешних часописий, неначе би питомець, якого при останнім розрусі на університеті мали спіймати з револьвером, не був доси видалений з семінарії, як також, що при іспитах по феріях „на деяких роках більша часть перепала“, в інтересі і в обороні правди подаю до відома отсе: Веіх п'ятох богословів, котрі дістали акт обжалованя, — а є між ними лише трох минулорічних питомців, бо інші два, яко екстерністи були м. р. поза семінарією — ще перед початком викладів на університеті, с. є перед 19. с. м. усунено з семінарії. По друге, і іспити не випали так дуже лихо, бо помінаючи IV. рік, котрий ще не складав другого іспиту (перший здали всі), на III. році з 75 богословів не здало іспиту ледви 12 з одного предмету, так само на II. м з 61 богословів перепало доси 18 з одного предмету. Гірше випали іспити на I. році; але то дасть ся зрозуміти, коли взяти під розвагу вельми просторий і тяжкий материял в латинській мові, ненадійно оголошений речинець пофевральний, більшу часть екстерністів — з огляду на то вся одвічальність не може спадати на семінарію. — *О. др. Йосиф Боцян*, ректор семінарії.

— **З просвітнього руху у львівсьім повіті.** За головним дворцем залізничним лежить під Львовом нова оселя, звана Левандівкою. Населене єї майже в половині руске. Перед роком заложено там читальню „Просвіти“ а останній неділі відбуло ся посвяченє нового дому сеї читальні з каплицею. Посвяченя довершив о. крил. Войнаровский, а потім промовляли відпоручники др. Брик від львівської „Просвіти“ і п. Курцеба від „Сокола“. Гостий зі Львова було небагато.

Се свято на Левандівці має велике значенє як на церковнім полі, так і на народнім. Львівський повіт має значний процент латинників, які в останніх роках стали рішучими Поляками і перетягають за собою греко-кат. Русинів. Мимо такого небезпеченства для нашого обряду і народности, в сім повіті нема доброї організації і запущений він може найбільше із всіх повітів східної Галичини. На се звертаємо бачність просвітних і організаційних кружків у Львові, особливо тепер перед перепискою населеня.

— **Нові приписи що до іспиту зрілости.** Доси сеї ученики VIII. кл. гімназ. і VII. кл. реальної могли приступати до письменного іспиту зрілости. Потім відбувала ся класифікація, а до устного іспиту могли приступити лише ті, що при класифікації одержали добру ноту. Тепер міністерство просвіти зарядило, щоби класифікація з другого півроку VIII. кл. гімн. і VII. кл. реальної відбувала ся перед письменним іспитом зрілости та щоби до того іспиту могли приступити лише ті абітурієнти, котрі дістануть добре свідчення за II. піврік.

— **Музичний ювілей.** З нагоди 100-літних роковин уродин польського музика Фр. Шопена відбуває ся у Львові зїзд польських музиків і Шопенівське торжество з концертами. На зїзд прибув Падеревський і много інших польських музиків.

— **Цукор подешевів.** Картель цукроварен в Австрії знизив ціну цукру на 100 клгр. о 11 К 50 с, а з тої причини подешевів цукор також в дрібній розпродажі від 8 до 12 сот. на 1 клгр. Ціни цукру в Кракові є такі: 1 клгр. цукру лупаного 80 с (передше 88 с), в кістках або в лучці 82 с (92 с), 5-клгр. пачка цукру в кістках 4 К (замість 4-40 К). Львівські купці продають цукор ще по давніх цінах, звиняючись, що мають засоби давнішого цукру. Цікаво знати, коли ті засоби вичерпають ся?

— **„Споживно-господарсна спілка“**, зареєстровано з обм. порукою, завязало ся у Львові і має відкрити небавком народну молочарню, якої недостача від довшого часу дає ся у Львові відчувати. На заг. зборах стали вибрані до надзираючої ради: предсідателем о. Володимир Яворський, парох в Жиравці, членами: Мільон Темницький, урядник „Народної Торговлі“, Іван Петрушевич, урядник „Народної Торговлі“, Нестор Пшепурський, урядник „Тов а Урядників і Святихників“, Сидор Винників, урядник тов-а „Дністер“, Михайло Янович, урядник тов-а „Дністер“, Юліан Балицкий, редактор видавництва тов-а „Просвіти“. До дирекції війшли: п-ї Олена Охримовичева, жена адвоката, Юліан Мудрак, інженер, Йосиф Максимович, урядник „Дністра“; заступники: Микола Левицкий, урядник „Краєвого Союзу кредиторського“ і Емануїл Чесник,

урядник „Дністра“. Уділ вносить 10 К з двократною порукою, вписове 1 К. Гроші на уділ належить слати до кредиторського товариства „Дністер“ на вкладкову книжку ч. 7106. Інформацій уділяє п. Йосиф Максимович, урядник „Дністра“.

Оповідки.

— **Репертуар Руского народного театру** під дирекцією Йосифа Стадника у Львові, сая „Гнязди“ (ул. Францішканська ч. 7).

Ві второк дня 25. жовтня „Скандал“ штука в 4 діях Г. Бателі, переклав Фр. Коковський.

Ціни місць враз з додатком на фонд емеритальний артистів, та оплатою для бідних міста: Крісло 1-рядне 2 К 50 с, II-рядне 2 К, III-рядне 1 К 75 с, партер 85 с, для учеників, війська і селян 55 с. Білети продає книгарня Н. Тов. ім. Шевченка (Ривок 10), а від 6. год. перед представленням театральна каса.

Початок о 7. год. вечером.

— **Сходина Жіночого Кружка Р. Т. П. у Львові** відбудуть ся дня 27. жовтня с. р. (четвер) о 5. годині по полудни в школі ім. Шевченка (ул. Мохнацького 12, I. пов. III. кл. виділ.). На порядку деннім: 1) Відчит тов. Софії Одеськіної: „Про школи в Скандинавії (вражіня з подорожи на північ)“. 2) Справа видавництва дрібних дешевих брошурок, популяризуючих значне національної школи і просвіти взагалі. 3) Внесеня і евертуалія. Просимо членів о численну участь. Гостям раді. — *Від заряду Кружка.*

— **Кваліфікаційні іспити учителів народних шкіл** перед іспитовою комісією в Бучачі розпочинають ся дня 15. листопада. Поданя можна вносити до 10. листопада.

— **Відчити в Калуші.** Для калуського міщанства і селян поближких сіл будуть відбувати ся почавши від неділі 30. жовтня с. р. в салі читальні „Просвіти“ в Калуші такі виклади: Дня 30. с. м. відчит д-ра Романа Перфецького: „Про суть і значенє спільництва“; дня 6. листопада відчит п. Осипа Дудикевича: „Історія України-Руси, часть I.“; дня 8. листопада відчит п. Осипа Дудикевича, часть II.; дня 14. листопада відчит о. Мартиновича: „Народні пісні і їх історичне значенє“; дня 20. листопада виклад п. Таранька Михайла: „Алькоголь і его вплив на людський організм“ (демонстрований світляними образами при помочи скіоптікону); дня 27. листопада виклад о. Мартинкова: „Народні пісні і їх історичне значенє, часть II.“; дня 4. грудня виклад п. Антона Файгля: „Про тестаменти“; дня 11. грудня відчит о. Бачинського: „Про гігієну“; дня 22. грудня виклад д-ра Романа Перфецького: „Про конскрипцію“ і замкненє викладів сеї першої серії. Вступ 10 сот. — В льокалі касина будуть відбувати ся відчити вечером 22. жовтня і 1. і 19. листопада. Вступ 20 сот.

— **Іменованє.** Президія кр. дирекції скарбу посунула помічного урядника для домено-касових справ, Юліана Черкавського, з XI. до X. клася рангі.

Галицький сойм.

На засіданню в суботу по полагоді петицій п. др. Левицкий зазначив становище українського клубу до суботнього засіданя:

На засіданню в середу домагали ми ся его замкнення і відкритя нарад сойма аж для виборчої реформи. Сойм сего внесеня не прийняв; тому прийшло до прикрих, але конечних подій. Нині справа стоїть инакше. Нашому домаганю, поставленому на попередньому засіданню вдоволено. Звіт комісії реформи виборчої назначено яко четверту точку дневного порядку, а попереджають її лише перші читаня внесень, що до котрих не може бути розправи. Проте — з огляду на значенє справи, щоби як найкраще уможливити соймови полагоду сеї історично важної справи, якою є реформа виборча, заявляємо, що сих перших трех точок виїмково не будемо спиняти.

Опісля сеї три справи відослано до дотичних комісій.

Пос. др. Гломбінський зазначив, що виборча комісія дістала багато внесень в справі виборчої реформи з лівіці, від людовців і Русинів, котрі опирали ся на 4-прикметовім голосованю з деякими відмінами. Вибрали в 1908 р. підкомітет, котрий згодив ся на загальне, пряме і тайне голосованє. Предметом спову остала рівність права виборчого. Під конець 1909 р. виступили консерватисти з своїм начерком, в котрім годять ся на розширенє виборчого права з засторогою удержаня певної части мандатів для верств, котрі визначають ся образованою і економічною силою, домагають ся задержаня мандатів великої власности і заводових груп. Ухвалено також внесене на безнастанність комісії і се одержало санкцію. А що не можна було взяти за основу дальших нарад одного з ествующих начерків, комісія могла або прийняти одну з виборчих ординацій заведених в останніх ча-

сах в інших краях коронних або виробити окремі начерк. Вибірчі ординації інших країв оперли ся на V-ій курії, а на Моравії і Буковині на народнім катастрі. Збирано отже матеріяли статистичні і роблено розсліди, але що до рівності виборчого права і безпеки народних меншостей виринули такі суперечности, що треба було відкликати ся до клубів. Сим способом протягнула ся справа, але реформа може бути ще полагоджена в сій сесії. Сторонництва набрали переконаня, що реформа можлива лише на основі компромісу, і можна сподівати ся, що дійде до компромісу не тільки з польськими сторонництвами, але і з Русинами. На останку вніс бесідник резолюцію: „Сойм приймає до відома звіт комісії виборчої з її нарад і поручає їй, щоба доложила всіх заходів, щоба ще в сій сесії предложила соймови начерк закона нової ординації виборчої“.

Пос. др. Король заявив, що теперішнє положенє наказує Русинам велику обачність. Коли Русини годять ся на конечність задержаня куріяльної системи і на компроміс то і се повинно мати свої границі. Найважнійша є справа розділу мандатів між Русинів і Поляків. Русини домагають ся певного представництва з міської курії і народної меншости в західній Галичині. Сего домаганя будуть боронити всі рускі послы, а нехай виб. реформа буде першим етапом до польско-рускої згоди. В Чехах заносить ся на згоду, отже й тут не повинні дальше тривати спори.

Пос. Яблонський зазначає, що послідунало успокоєне по заяві, що реформа має бути ще в сій сесії. Лівця зробила уступку, згоджуючись на задержанє куріяльної системи, нехай же і правила не обстає при домаганю петрифікації. Властива задача спочиває тепер на комісії.

Пос. др. Левицький заявляє, що при нагоді вибор. реформа Русини мусять полагодити справу свого правно політ. становища. Ніхто не може закинути руским послам, що не хочуть згоди. Пригадує предлогу з вересня минушого року, на котру не дістали відповіді. Русини домагають ся такого представництва в соймі, щоба оно могло відвернути кривди від руского народу.

Компромис може бути лише під певними умовами. Реформа може бути тільки переходова. Русини мусять домагати ся допущєня до права голосованя тих, котрі доси сего не мали. Коли Русини вийшли з під паньщини, признано їм 45 мандатів, а тепер се становище повинно бути ще скріплене. Мандати повинно ся давати без виборчої боротьби, отже не годять ся на 2 або 3 мандатові округи і на $\frac{1}{3}$ або $\frac{1}{4}$ мандатів, а вимагають числа мандатів відповідного населєню. В засадничих справах домагає ся бесідник veto і рівноправности.

Пос. Марієвський промовляє за рівномірним трактованєм міст, домагає ся чесного компромісу а є за тим, щоба Русинам признано відповідне число мандатів. Поляки не боять ся збільшеня числа руских послів в соймі лише боять ся агітаторів, котрі би безнастанно робили бучі.

Пос. Дудикевич зазначає, що є лише дві дороги або спільна праця Поляків з Русинами або борба на жите і смерть. Поляки доси були рідноючим чинником в державі а мимо того Галичина є уполєдженя, бо дбають лише о гнобленє руского народу, а се переносить ся на розвиток цілого краю. Тепер Чехи годять ся з Німцями, отже Поляки перестають бути рішачючим чинником. Що тоді стане ся, коли проти Галичина підуть зєдинєні Чехи і Німці а тут будуть дальші спори і не можна буде їм протиставити зєдинєного представництва А до згоди не дійде, поки Русини не будуть зрівнані що до прав. Инакше волять борбу на жите і смерть.

Після того маршалок замкнув засіданє а слїдуюче назначив на второк о 11-ої годині рано.

Перед дневним порядком внїшнього засіданя відчитано протести обох москвофільських клубів проти ухвал сойму з дня 19. с. м. Потім відчитано також заяву 94 польських послів у відповідь на всі три рускі протести. Польські послы твердять, що ціле засіданє сойму дня 19. с. м. відбуло ся згідно з постановами соймового регуляміну та що всі справи, поставлені на дневній черзі, були правильно представлені, внесеня і начерки законів референтами відчитані, передані кр. маршалком під дискусію і по провіреню більшости голосів за ними оголошені яко ухвали сойму; а акінци в заяві запєвняють польські послы, що над кожним внесєнем була отворєна дискусія, що крім в розправі над новєлею про реальні школи ніхто не домагав ся голосу і тому розправи не тривали довго. Вину того, що рускі послы не чули відчитуваних внесєнь, приписують польські послы свистам і крикам самих Русинів, і тому, зазначають у заяві, та обставина не може мати впливу на важність нарад і перєведеню ухвал.

Потім кр. маршалок заявив, що узгляднить лише домаганє протестуючих щоба в протоколї з 19. с. м. вставлено слова „демонстрації тривають дальше“. Пос. др. К. Левицький відповів, що в тій справі не буде звертати ся до польської більшости, бо она вже заявила свій погляд у відповіді на протести, але буде старати ся иншими способами, щоба ухвали з 19. с. м. не дістали санкції. — Потім приступлено до розправи над виборчою реформою.

Телеграми

в дня 24. жовтня.

Капштад. Пароплав „Лісбона“ затопився. 247 подорожних уратовано, 3 утопили ся.

Монтевідео (Уругвай). Викрито ту заговор проти теперішнього правительства. Заговорників увязнено.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжя і продуктів у Львові від 17. до 23. жовтня 1910.

	за 50 клг.
Пшениця	9.50—9.75 К
Жито	6.75—7.00 К
Ячмінь броварняний	6.75—7.75 К
Ячмінь на пашу	6.00—7.00 К
Овес	7.20—7.50 К
Кукурудза	0.00—0.00 К
Гречка	0.00—0.00 К
Горох до варєня	11.25—13.25 К
Горох на пашу	7.20—7.40 К
Бобик	7.10—7.40 К
Конюшина червона	75.00—85.00 К
Конюшина біла	95.00—105.00 К
Конюшина шведска	65.00—75.00 К
Тимотка	36.00—39.00 К
Ріпак зимовий	12.50—13.00 К
Насїне конопл.	00.00—00.00 К
Хміль старий	85.00—95.00 К
Хміль новий	105.00—110.0 К

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. до 31. жовтня 1910.

Найгарнійша сензация.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Виноград лічнийий,

найкрасшої, десєрової якости, з великими ягодами, солодкий, щоденно сьвіжо зриваний 5 клгр. Collі К 3-25. Сливки К 2-25. Мед найкрасшої якости 5 клр. пушка 7 К.

Σ. Altneu, Versecz, 4. Ungarn.

Ол. Барвіньский. Историчний огляд засновин Народного Дому у Львові (наоснові жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский. З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego listk Edw. Gniewosza, szefa sencyjnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego — Ціна 10 сот.

Гомерово Одиссея, переклад Ніщинського Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного. — Ціна 1 К.

Григорій С. Скворода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

Княгиня — 30 с.

Проф. Ратміров, повість Мордовля. — 40 с

Оржешко, Великий, новєля. — 50 с

Иов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через администрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжя і знарядів господарских, від шкід огневих під корисними умовами,

числить умітковані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголєшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносят: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977.—; инші фонди К 594.647.—; разом К 2,781.624.—

Канцелярії Товариства отворєні для сторін від год.8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Краків	5:50	8:05	1:30	5:45	10:05
Кракова	7:27	10:10	1:15 Б	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновєць	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновєць	—	—	—	6:35	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Рава рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 Л	1:53 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 К	1:20	4:10 З	—	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 К	5:00	9:26 К	10:07 К
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 Р
На Підзамчє з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	вночі
Краків	5:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:40
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновєць	6:10	9:35	—	—	10:35
Черновєць	—	9:10	2:23	—	2:56
Станіславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 В	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:40
Рава рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35 З
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05 Л	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20 К	1:35 Н	3:35	6:39 К
Любіня	6:00	9:05	2:15 Р	3:40	10:40
З Підзамчє о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 А
З Личаків до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

А = лише в середі і суботи. — Б = від 1:6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділі і сьвятї обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим-кат. сьвята. — З = від 1:6. до 30/9. щоденно. — К = від 1:5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1:6 до 31. щоденно. — Н = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята.